

ВІДГУК

офіційного опонента,

доктора медичних наук, професора Гасюка П. А.

на дисертаційну роботу Ющенка Павла Леонідовича

за темою: “Порівняльна оцінка застосування С-силіконових відбиткових матеріалів при виготовленні незнімних конструкцій зубних протезів”
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук
за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

1. Актуальність теми.

Питанню вивчення потреби населення України в стоматологічній ортопедичній допомозі приділяється достатня увага. Масштабні профілактичні заходи, вдосконалення відомих методів і підходів до лікування, на жаль, суттєво не зменшили відсоток пацієнтів, які мають дефекти зубів і зубних рядів. Як свідчать дані наукової літератури кількість таких пацієнтів від загальної чисельності населення України складає 70-95%.

Варто зазначити, що не менш важливим для забезпечення високої якості лікування хворих є дотримання принципів, правил та методик на всіх клініко-лабораторних етапах ортопедичного лікування.

Незважаючи на бурхливу тенденцію розвитку безметалевих керамічних конструкцій, металокерамічні мостоподібні протези та поодинокі коронки на сьогоднішній день є однією із найпоширеніших та доступних у ціновому аспекті ортопедичних конструкцій.

Зважаючи на те, що існує цілий ряд недоліків групи силіконових відбиткових матеріалів, серед яких можна виділити як високу вартість матеріалу, так і можливість токсичної дії на тканини протезного ложа та непередбачуваний вплив силіконів на біоценоз ротової порожнини постає питання подальшого ретельного вивчення найбільш поширених С-силіконових відбиткових матеріалів.

Варто зазначити, що недостатньо висвітлені питання впливу С-силіконових відбиткових матеріалів на кількісно-якісний склад мікрофлори порожнини рота при протезуванні пацієнтів незнімними конструкціями.

Також залишаються актуальними питання впровадження, розробки та застосування сучасних вітчизняних С-силіконів, на підставі порівняльної оцінки результатів експериментальних і клінічних досліджень з сучасними аналогами на ринку стоматологічних матеріалів, що власне і обґрунтовує актуальність роботи, мети та поставлених завдань.

Таким чином, все зазначене вище свідчить про те що, автором дисертації підняті актуальні питання сучасної стоматологічної науки та практики, які потребують свого вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота є фрагментом комплексної ініціативної теми, яка виконується працівниками кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології Вищого державного навчального закладу України “Українська медична стоматологічна академія” (м. Полтава) “Удосконалення патогенетичних підходів до комплексного лікування хворих на генералізований пародонтит” (державний реєстраційний №0110U000449) та фрагменту ініціативної теми “Нові підходи до діагностики та лікування вторинної адентії, уражень тканин пародонту та СНЩС у дорослих” (державний реєстраційний №0117U000302). За цією темою дисертантом виконаний окремий фрагмент роботи.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Дисертація побудована згідно «Основних вимог до дисертації та авторефератів» ДАК України.

Здобувачем проведено глибокий патентно-інформаційний та науковий пошук і детально проаналізована література за останні десятиліття. Наукові положення, сформульовані здобувачем в дисертаційній роботі є науково обґрунтованими та ґрунтовані на поглибленому аналізі даних сучасної

літератури, отриманих результатах власних досліджень та їх обговоренні. Відповідно до мети та поставлених задач, автором була проведена ретельна оцінка ефективності застосування розробленого С-силіконового відбиткового матеріалу «Сіеласт К екстра», на підставі порівняльної оцінки з аналогами.

В процесі дослідження застосовані сучасні методи, адекватні поставленій меті та задачам. Достовірність отриманих результатів не викликає сумніву, оскільки підтверджується суттєвим обсягом проведених досліджень. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в достатній кількості наукових праць та впроваджені в навчальний процес кафедр пропедевтики ортопедичної стоматології ВДНЗ України “Українська медична стоматологічна академія” (м. Полтава) та ортопедичної стоматології Харківського національного медичного університету, а також у практичну діяльність ортопедичних відділень: Харківської обласної клінічної стоматологічної поліклініки; Полтавської обласної клінічної стоматологічної поліклініки; навчально-науково-лікувального Стоматологічного центру ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія”.

Автор сформулював аргументовані висновки, які відповідають меті та поставленим задачам дослідження.

Результати клінічних спостережень в комплексі з експериментом дали здобувачу можливість визначити оцінку ефективності застосування розробленого С-силіконового відбиткового матеріалу “Сіеласт К екстра” та отримати нові дані щодо фізико-механічних властивостей С-силіконових матеріалів при випробуванні їх на розрив та стиск.

Варто зазначити, що в процесі дисертаційного дослідження автором вперше вивчено температурні зміни слизової оболонки альвеолярного відростка за умови застосування запропонованого С-силіконового відбиткового матеріалу в порівнянні з аналогами.

Результати дисертаційного дослідження дозволили здобувачу вперше вивчити вплив на видовий і кількісний склад мікроорганізмів ротової рідини

при застосуванні С-силіконового матеріалу “Сіеласт К екстра“, вдало порівнюючи з аналогами.

3. Наукове і практичне значення отриманих результатів.

В дисертаційній роботі автором розроблено, запропоновано, а також впроваджено в практичну стоматологію новий вітчизняний С-силіконовий відбитковий матеріал «Сіеласт К екстра», який підтверджений відповідним патентом України на корисну модель.

Результати дослідження, отримані автором підтверджують об’єктивність використання цифрової мікроскопії на етапах ортопедичного лікування з метою вивчення реактивних змін в мікроциркуляторному руслі слизової оболонки альвеолярного відростка до та після застосування відбиткових матеріалів дослідних груп, що дозволило здобувачу запропонувати «Спосіб виявлення запалення слизової оболонки порожнини рота», який було вдало запатентовано.

Автором доведена доцільність використання в клінічній практиці запропонованого вітчизняного відбиткового матеріалу “Сіеласт К екстра“ з урахуванням його фізико-механічних властивостей, біологічної нейтральності щодо мікрофлори, що вегетує в ротовій рідині, а також встановлена відсутність його негативного впливу на слизову оболонку альвеолярного відростка.

Результати дисертаційного дослідження були впроваджені в практичну діяльність навчально-науково-лікувального підрозділу «Стоматологічний центр» та основних фахових кафедр ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» м. Полтава, Харківської обласної клінічної стоматологічної поліклініки; Полтавської обласної клінічної стоматологічної поліклініки.

5. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих роботах.

Основні положення дисертаційної роботи Ющенка Павла Леонідовича відображені в 22 наукових роботах, в тому числі 11 статтях у фахових

виданнях, рекомендованих ДАК України, 3 статті у наукометричних журналах, з яких 1 стаття – в іноземному виданні; 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях; 2 патенти України на корисну модель.

6. Оцінка вмісту дисертації. Дисертаційна робота викладена на 165 сторінках комп'ютерного тексту та ілюстрована 71 рисунком та 6 таблицями. Її структура побудована за традиційним принципом. Дисертаційна робота складається із вступу, огляду літератури, характеристики об'єктів та методів дослідження, 3 розділів власних досліджень, аналізу та обговорення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано та висвітлено актуальність теми, мету та завдання дослідження, наукову новизну і практичне значення даної роботи.

Розділ 1. Огляд літератури має назву «**Сучасний погляд на стоматологічні відбиткові матеріали**» викладений на 15 сторінках, написаний літературною мовою з критичним підходом, носить аналітичний характер та відображає сучасне бачення автором проблематичних питань. В кінці всього огляду дисертант аналізує дані літератури з питань, що вирішуються та обґрунтовує доцільність розв'язання питань і задач особистого дослідження. Технічні та редакційні погрішності, які мають місце в розділі не впливають на цінність огляду. Тому всебічний практичний аналіз літератури обґрунтовує необхідність виконання даної дисертаційної роботи. Відповідно до поставлених задач дослідження, огляд літератури складається з 3 підрозділів, в яких автор проводить аналітичний аналіз сучасного погляду на класифікації відбиткових матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології, на технологічних особливостях застосування С-силіконових відбиткових матеріалів та впливу на стан тканин порожнини рота та ротової рідини відбиткових матеріалів вищезгаданої групи.

Основні наукові положення даного розділу оприлюднені в двох наукових фахових виданнях та в публікації матеріалів міжнародної науково-практичної конференції.

Зауваження – трапляються посилання на літературні джерела минулого століття, технічні та редакційні огріхи, які мають місце в розділі не впливають на цінність огляду.

В розділі 2 «об'єкт та методи дослідження», який викладений на 21 сторінці і включає 7 підрозділів, наведена ретельна характеристика матеріалу та проведений опис методологічних підходів, які застосовувались в процесі досліджень. Для вирішення поставлених завдань дослідження автором проводилось виконання дисертаційної роботи з дотриманням чітко сформованих етапів дослідження відповідно до оригінального дизайну роботи, разом з тим використовувались методи лабораторних досліджень (фізико-механічні та мікробіологічні дослідження наведених зразків), методи клінічних досліджень та клініко-технологічної характеристики запропонованого автором С-силіконового відбиткового матеріалу.

Особливої уваги заслуговує метод гістограмної мікроскопії слизової оболонки порожнини рота, за допомогою якого автором проведена об'єктивізація процесу виявлення запалення за рахунок графічної візуалізації отриманих результатів та підвищення інформативності дослідження на всіх етапах ортопедичного лікування.

Результати власних досліджень знайшли своє відображення в трьох самостійних розділах.

Розділ 3. «Результати фізико-механічних досліджень С-силіконових відбиткових матеріалів» викладений на 13 сторінках разом із 20-ма рисунками.

Даний розділ розділений автором на два підрозділи, в яких представлені показники фізико-механічного дослідження С-силіконових відбиткових матеріалів на розрив та на стиск.

Виклад матеріалу є доказовим, підтверджений великою кількістю таблиць у вигляді рисунків, в яких автором представлені результати статистичної обробки даних умовної межі плинності на розрив у досліджуваних групах різними методами у першому підрозділі та результати

статистичної обробки даних умовної межі плинності на стиск в даних групах у другому підрозділі.

Проведені власні наукові здобутки цього розділу щодо порівняльної оцінки фізико-механічних особливостей відбиткових силіконових матеріалів з використанням порівняльної оцінки дали можливість автору обґрунтувати вибір використання відбиткового матеріалу при виготовленні різноманітних конструкцій зубних протезів.

В кінці розділу автор наводить перелік 3-х статей, в яких висвітлені результати даного розділу власних досліджень.

Зауваження – в розділі зустрічаються поодинокі технічні та граматичні погрішності.

В розділі 4: «результати мікробіологічних досліджень» в ході ретельного аналізу результатів проведеного мікробіологічного дослідження ротової рідини визначали вплив С-силіконових відбиткових матеріалів на стан мікробіоценозу ротової рідини.

Одержані дані цього розділу вдало висвітлені 3-ма таблицями з цифровим матеріалом кількісної характеристики вмісту аеробних та факультативно анаеробних мікробів у ротової рідині, з показниками частоти виділення мікроорганізмів з ротової рідини в різні терміни та кількісними змінами мікроорганізмів ротової рідині пацієнтів до- і після отримання відбитків, який повністю базується на фактичних даних, підданий статистичному аналізу, що забезпечує достовірність отриманих результатів.

Мотивуючись даними цього розділу, автор акцентує увагу на тому, що використання певних С-силіконових відбиткових матеріалів може призводити до зниження кількості бактерій, які можуть бути потенційними збудниками уражень слизової оболонки порожнини рота такі як золотистий стафілокок, бета-гемолітичний стрептокок, гриби роду *Candida*, наголошуючи на антимікробному впливі запропонованого автором відбиткового матеріалу.

В цілому розділ викладений послідовно з наукової точки зору, із логічним заключенням, легко читається *без зауважень*.

Розділ 5 носить назву «результати клінічних досліджень» містить 25 сторінок і включає 3 підрозділи.

В *першому підрозділі*, який розділений на 4 частини, у вигляді 17 рисунків автор вдало висвітлює результати статистичного аналізу отриманих результатів реопародонтографічного дослідження за показниками індексу еластичності, індексу периферичного опору, периферичного тонуусу судин та реографічного індексу по кожній групі досліджуваних матеріалів до- та після зняття відбитків.

В *другому підрозділі* автором проведено термометрію симетричних ділянок, що контактували з відбитковим матеріалом у представників 6 дослідних груп до- та після зняття відбитків з метою визначення особливостей температурної реакції слизової оболонки альвеолярного відростка. Даний підрозділ висвітлений 13-ма фотографіями з даними статистичного аналізу результатів термометрії, включаючи графічні зображення змін температури слизової оболонки альвеолярного відростка до- та після отримання відбитків з верхньої та нижньої щелепи.

Третій підрозділ розділу клінічних досліджень «результати гістограмної мікроскопії слизової оболонки альвеолярних відростків» як і впливає з назви присвячений результатам досліджень способу визначення реактивних змін мікросудинного русла, як можливої відповіді на подразнення слизової оболонки альвеолярного відростка в ділянці контакту з відбитковим матеріалом на етапах ортопедичного лікування, на який автором отримано відповідний патент України на корисну модель.

Основні наукові положення даного розділу оприлюднені в одній статті фахового видання та в одному патенті.

В цілому розділ написаний грамотно, всі *зауваження* узгоджені з автором.

Розділ 7 «Аналіз та обговорення отриманих результатів»
викладений на 11 сторінках, написаний на підставі аналізу отриманих результатів дослідження та їх порівняння із даними сучасної літератури.

Проведене експериментальне вивчення окремих фізико-механічних властивостей, результатів лабораторного аналізу впливу на нормальну мікрофлору, а також клінічне дослідження реактивних змін мікроциркуляторного русла слизової оболонки альвеолярного відростка у порівнянні з вітчизняними та закордонними представниками групи С-силіконів дало можливість автору довести доцільність клінічного застосування відбиткового матеріалу «Сіеласт-К екстра» для виготовлення незнімних ортопедичних конструкцій.

Висновки та практичні рекомендації сформульовані відповідно до отриманих результатів, обґрунтовані, мають наукову та практичну цінність та відповідають поставленим завданням дослідження, які полягають в оптимізації ортопедичного лікування пацієнтів незнімними конструкціями зубних протезів шляхом розробки та застосування нового вітчизняного С-силіконового відбиткового матеріалу.

Список літератури, що містить 152 бібліографічних джерела, з них 57 вітчизняних та 95 іноземних авторів, оформлено відповідно до загальних бібліографічних вимог.

В плані дискусії хотілося б отримати відповіді на запитання:

1. Чи враховувались Вами дані анамнезу щодо попереднього користування протезами, що впливає на склад мікрофлори та її резистентності до хімічних речовин?
2. Чому в Вашому дисертаційному дослідженні при вивченні кількісного і якісного складу мікрофлори в ротовій рідині в дослідгах брала участь лише група середнього віку згідно ВООЗ, адже з віком кількісний і якісний склад мікрофлори порожнини рота може змінюватись?
3. Враховуючи високий рівень практичного значення Вашої роботи щодо впровадження запропонованого Вами способу виявлення запалення

слизової оболонки порожнини рота, які на Вашу думку шляхи впровадження даного методу в стоматологічних закладах державного фінансування?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Ющенка Павла Леонідовича за темою: «Порівняльна оцінка застосування С-силіконових відбиткових матеріалів при виготовленні незнімних конструкцій зубних протезів» представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія є завершеною самостійною науково-дослідною працею та має безперечну наукову новизну і практичну цінність.

За обсягом проведеного дослідження, глибиною аналізу, новизною отриманих результатів, обґрунтованістю і достовірністю висновків та положень, дисертація Ющенка П. Л. за темою «Порівняльна оцінка застосування С-силіконових відбиткових матеріалів при виготовленні незнімних конструкцій зубних протезів» повністю відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів» постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів № 656 від 10.08.2015 року та № 1159 від 30.12.2015 року) щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук,

професор,

завідувач кафедри

ортопедичної стоматології

ДВНЗ Тернопільський

державний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

завірюю

ректор з кадрових питань
Тернопільського медичного університету

П. А. Гасюк